

CU OCHIUL LIBER

HÎȚ, EVERYBODY SAU DESPRE ANTREN

Ne e cunoscută de la începutul vieții noastre de dragi telespectatori imaginea solistului care își ridică palmele deasupra capului, le izbește ritmic și ordonă publicului "acum, cu toții!". Spectatorii se supun, mai întâi stinjeniiți, "haldeți, curaj, mai cu suflet, așa, foarte bine", orchestra ține hangul, încurajați de idolul cu microfon, șefi și subalterni, gospodine și pensionari, copii și ofițeri în civil, dame bune și onorabile, cei de la bloc și cei de la case își izbesc palmele cu sirg sport, flash-uri prin sală ni-i arată cât de bucuroși sînt că participă la spectacol, contribuie cu voie-bună dansînd pe loc în fotoliu, tăpile bat podeaua, capete se mișcă sacadat ca și cum ar aproba îndelung, apoi, la un semn, se potolesc, vine strofa a doua în timpul căreia tot trupul stă pregătit pentru refren, "undoi-trei și...!" - partea lor, deja învățată. Antrenul crește, lălele și afonii, cu cît e melodia mai simplă succesul e mai mare, păcat că nu-s strofe multe, solistul trimite bezele, câteodată în loc de "mulțumesc" zice "vă iubesc", ceea ce înțelege pînă la bășici aplauzele, din sală sar pe scenă persoane cu buchete, pupături, efuziuni, mai nou se fluieră și se chiuie, ce mai, momente de neuitat.

Acuma, mai sînt unii, e drept nu cei mai mulți, care au prins aversiune de aplauze ritmice și aclamații frenetice, suspicioși la "antrenori", comenzi și refrene nearticulate. Ecranul lor e impermeabil la atmosfera contagioasă, nivelatoare de emoții fără osteneală a minții - dragi telespectatori (apoi draghi ștetili) și ei, dar suspiecii de elitism, precis citesc o anumită parte a presei, văd și în divertismente diversiuni și ascultă în continuare posturi străine, de vînduți ce sînt.

Pe cînd amatorul de varietăți care-și cumpără biletul vrea pe banii lui să participe activ, să albă surprize (actorul să danseze, cîntărețul să recite și rapsodul popular să facă scamatorii). Vrea, ca semn de libertate, dansatoare îmbrăcate sumar. Bancurile trebuie să corespundă acum altor așteptări ale grupului omogenizat prin aplauze - deci devin variante ale schemelor vechi, cu nume și aluzii la zi, la ieri, la sex și dolari, șuncă rimează cu "la muncă", primăvară cu privată-afară, iar emblematicul salam cu soia devine motiv obsesional al hazului de necaz specific național.

Elitistul de dincolo de ecran nu-l vine să ridă, pîi da, el nu rîde decît la Divertis (care, ca în Urmuz, era "compus din ochi, favoriți și rochie și se găsește azi cu mare greutate. Înainte vreme creștea și în Grădina Botanică...", dar "făcu mai multă vreme politică și reuși astfel să fie numit ventilator de stat"); și, mai rîde; eventual, cînd citește "Cațavencu" ("ascuțit bine la ambele capete și încovoiat ca un arc").

El nu mai are încă o dată răbdare la peiteaua "Dallas" și sare și serialele-melodrame bazate pe scheme cu logică redusă, care în cont că seara populația e obosită deci e nevoie de lucruri lesne de asimilat.

"Democratismul de stil" tinde să devină caracteristica întregului program TV, de fapt un pseudodemocratism care la formele kitsch-ului fiindcă își propune să se plieze pe gustul comun existent, oferindu-i cele mai lesnicioase posibilități de implicare și receptare, amestecînd informația cu interpretarea tendențioasă și cauza cu efectul, afectul și infectul.

Ilustrativă în acest sens e "Viața parlamentară", cu soliștii ei. Interpelările ce afectează grija pentru neam în detrimentul individului conțin mai toate, între strofa întâi și a doua, îndemnuri la reluarea colectivă a refrenelor nemuritoare cu țapul ispășitor, cu capra vecinului, cu caii care nu mor cînd vor ciinii, cu alte animale domestice - conțin pe sentimente general umane ca virila dorință de dominare, feminina nevoie de ocrotire, pofta de senzațional și superstiția că dacă ești speriat îți pieri sughitul de toamnă.

Se apasă des pe butonul naționalismului agresiv, pe clapele grave - martiri, orfani, bătrîni, handicapați (din cu totul alte rațiuni decît grija pentru aceste categorii năpăstuite), se nostalgizează ca-n romane, alternativ cu numărul "jos masca" sau "îmi dau și iau înapoi demisia", se bate tot pe loc (dacă nu se dă foc) să răsară o opoziție decorativă, tunsă și legitimă.

Iar publicul iubitor de șlagăre și îngînări, fără alternativă clară, își lasă speculate sentimentele - frica, mila, indignările, bovarismele -, plătind cu această monedă convertibilă și ușor manipulabilă bunul de consum numit televiziune.

ADRIANA BITTEL

P.S. În ajunul zilei de 8 Martie ne-au fost prezentate femeile care fac figurație în Parlament. Alesele națiunii pentru corp-ansamblu și-au debitat replicile, texte-kitsch în majoritate, integrate vechii tradiții a varietăților naționale, cu o lipsă de idei și fantezie competitivă cu discursurile alcătuite pentru cabinetul 2. Să fie aceasta, la noi, o condiție pentru a ajunge "eminent om politic"?